

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-1-150 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 08-12/123-40
Karar Tarihi : 7.2.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE.

B. RAPORTÖRLER: Cengiz SOYSAL, Harun GÜNDÜZ

C. ŞİKAYET EDEN : - Şevket GÜNGÖR

Alanya Yolu Üzeri, Ulualan Mevkii Sanayi Sitesi Karşısı
Manavgat - Antalya

20

- Güney Petrol Turz. İnş. Kuy. San. ve Tic Koll. Şti.
Temsilcisi Av. Şükrü Enhoş

B.Evler Mah. 5028 Sk. No:1 Kat:3 D. 7-8 Manavgat - Antalya

D. HAKKINDA İLK İNCELEME

YAPILAN : Petrol Ofisi A.Ş.
Ayazağa Büyükdere Cad. No:33-37 B-Blok
34398 Maslak/ İstanbul

30

E. DOSYA KONUSU: Petrol Ofisi A.Ş. ile Güney Petrol Turz. İnş. Kuy. San. ve Tic Koll. Şti. arasında akaryakıt ve LPG satışına ilişkin olarak imzalanan sözleşmelerin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne ve 4054 sayılı Kanun'a aykırı olduğu iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Kurum kayıtlarına intikal eden başvuruda özetle aşağıdaki iddialar yer almaktadır:

40

Güney Petrol Turz. İnş. Kuy. San. ve Tic. Koll. Şti. (Güney Petrol) ile Petrol Ofisi A.Ş. (PO) arasında 16.3.2001 tarihinde belirsiz süreli bayilik sözleşmesi akdedilmiş ayrıca Şevket Güngör'e ait taşınmaz üzerinde 6.4.2001 tarihinde 15 yıl süreli intifa hakkı tesis edilmiştir. 20.3.2007 tarihinde PO, bayiye yeni bayilik sözleşmesi imzalatmak amacıyla akaryakıt tedarik etmemiştir. Bunun üzerine daha büyük zararlara uğramamak için Güney Petrol, 20.3.2007 tarihinde PO ile 17.9.2010 tarihine kadar devam etmesi öngörülen yeni bir bayilik sözleşmesi imzalamıştır. Bu arada Güney Petrol ile Aygaz arasında 12.6.2000 tarihinde otopaz bayiliğine ilişkin 5 yıllık sözleşme imzalanmıştır. Bu sözleşmenin bitiminden önce PO tarafından Güney Petrol'e gönderilen yazıda, Güney Petrol'ün Aygaz ile olan sözleşmesini uzatmaması ve PO'nun otopaz sektöründe faaliyet gösteren iştiraki PETROGAZ ile otopaz bayilik sözleşmesi akdetmesi bildirilmiştir. Bunun üzerine PO ile Güney Petrol arasında 23.11.2006 tarihinde LPG satışına ilişkin bayilik sözleşmesi imzalanmıştır.

50

Bu çerçevede öncelikle; taraflar arasında imzalanmış olan ilk bayilik sözleşmesinin, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde düzenlenen rekabet etmeme yükümlülüğünün

60 süresinin en fazla 5 yıl olabileceği hükmüne aykırı olduğu ve yasal sürede bu hükme uygun hale getirilmediği iddia edilmektedir. Ayrıca taraflar arasında imzalanan ikinci sözleşmenin süresinin 5 yıl olarak düzenlenmesiyle 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunluk sağlanmadığı ve bayi bakımından rekabet etmeme yükümlülüğünün devam ettiği, zira taraflar arasında intifa hakkı sebebiyle oluşan fiili durum gereği rekabet yasağının süresi sözleşme süresine değil intifa hakkının süresine bağlı bulunduğu ileri sürülmektedir. Bayilik sözleşmesinin sona ermesi durumunda bayinin bir başka sağlayıcı ile çalışması teorik olarak mümkünse de fiilen mümkün olamamakta çünkü taşınmaz üzerinde PO'nun intifa hakkı bulunmakta ve taşınmazı PO kullanmaktadır. Dolayısıyla bayinin fiilen intifa hakkı süresi boyunca rekabet yasağına tabi olduğu ve bu durumun da 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu iddia edilmektedir. Ayrıca bir başka iddia da, bu uygulama ile bayilik sözleşmesi süresinin fiilen intifa hakkının süresine tabi kılınmak istendiği ve bu durumun da kanuna karşı hile teşkil ettiği iddiasıdır.

70 Yukarıda belirtilen ve ayrıca Rekabet Kurulu tarafından re'sen dikkate alınabilecek diğer nedenlerle taraflar arasında akaryakıt ve LPG satışına ilişkin bayilik sözleşmeleri ile bunların tamamlayıcısı olan taahhütnameler ve intifa hakkı tesisine ilişkin işlemlerdeki hukuka aykırılıkların tespit edilerek gerekli işlemlerin yapılması talep edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 11.12.2007 tarih, 8148 sayı ile intikal eden başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ilgili hükümleri çerçevesinde düzenlenen 31.1.2008 tarih, 2007-1-150/İİ-08-CS sayılı İlk İnceleme Raporu, 1.2.2008 tarih, REK.0.05.00.00-110/19 sayılı Başkanlık Önergesi ile 08-12 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

80 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, şikayet konusu ile ilgili olarak önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığı, şikayetin reddedilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili pazar

Dosya özelinde ilgili ürün pazarı "*siyah ve beyaz ürünlerden oluşan (jet yakıtı hariç) akaryakıt ürünleri ve madeni yağ dağıtım pazarı*" ve "*otogaz dağıtım pazarı*" şeklinde tespit edilmiştir.

90 İlgili coğrafi pazar ise akaryakıt ürünleri satışlarının ülkenin her bölgesine yapılabilmesi nedeniyle "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları*" olarak belirlenmiştir.

I.2. Değerlendirme

I.2.1. Rekabet Yasağının Süresine İlişkin Genel Değerlendirme

2002/2 sayılı Tebliğ'de 'rekabet etmeme yükümlülüğü' şu şekilde tanımlanmaktadır:

"d) Rekabet Etmeme Yükümlülüğü: Alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülüktür..."

100 Aynı Tebliğ'in 5. maddesinde, bir dikey anlaşmada alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi 5 yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün grup muafiyetinden

110 yararlanamayacağı belirtilmiştir. Tebliğ'in ilk halinde belirli durumlarda bu sürenin 10 yıla kadar çıkabilmesine yönelik bir istisna bulunmakla birlikte, 2003/3 sayılı Tebliğ ile yapılan değişiklikle bu istisna ortadan kaldırılmış ve bütün dikey anlaşmalar açısından rekabet etme yasağının süresi 5 yıla indirilerek, teşebbüslerin mevcut anlaşmalarının 2 yıl içerisinde bu değişikliğe uygun hale getirilmesi düzenlenmiştir. Mevcut sözleşmelerdeki bu değişikliklerin hangi surette yapılacağı ve bunların kalan uygulama sürelerinin nasıl belirleneceği konusuna Rekabet Kurulu, 26.1.2006 tarih ve 06-04/55-13 sayılı "Total- Mevlana Kararı"nda açıklık getirmiştir. Bu kararda Kurul, dağıtım şirketinin tek taraflı olarak bayiyi belli yükümlülüklerden serbest bırakmasının da uygunluğun sağlanması için yeterli olduğunu kabul etmiştir. Öte yandan Kurul bu kararında, süre tadillerinin de nasıl yapılması gerektiği konusunda açıklamalarda bulunmuştur. Buna göre, 18.9.2005 tarihinden önce yapılmış ve bu tarih itibarıyla kalan uygulama (rekabet yasağı) süresi 5 yılı aşan sözleşmelerin süresinin 18.9.2010 yılına çekilmesinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e uyum açısından yeterli olduğu belirtilmiştir. Kurulun akaryakıt dağıtım firmalarının uygulamakta olduğu dikey anlaşmalara ilişkin yürütülen önaraştırma neticesinde aldığı, 15.11.2006 tarih ve 06-84/1059-306 sayılı kararda ise aşağıdaki ifadelerle yer verilmiştir:

120 *"Mevcut durumda, 18.9.2005 tarihinden önce yapılan ve Tebliğ'e uygun olmayan sözleşmelerin 18.9.2010 tarihine kadar uygulama süresi bulunmaktadır. Tebliğ'e aykırı olan sözleşmelerin de uygulama süresi henüz 5 yıla ulaşmamıştır. Özetle, akaryakıt piyasasındaki mevcut bayilik sözleşmelerinin hiçbiri henüz 5 yıllık uygulama sürecini aşmamıştır. Bu nedenle, rekabet etme yasağı süresi bakımından yukarıda yer verilen sözleşmelerle ilgili herhangi bir ihlalin söz konusu olmadığı, bu nedenle soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına, ancak ilgili teşebbüslere 5 yıllık azami uygulama süresinin aşılması halinde ilgili sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanamayacağına ilişkin bir yazı gönderilmesinin yerinde olacağı sonucuna ulaşılmıştır."*

130

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, tek taraflı bildirim yapılmamış dahi olsa, söz konusu sözleşmelerde yer alan rekabet yasağının süresi (18.9.2005 tarihinden önce yapılanlar açısından) 18.9.2010 tarihine kadar muafiyet kapsamında değerlendirilmiştir. Dolayısıyla, rekabet yasağının ve dolaylı olarak da intifa hakkının Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal kabul edilmesi ve geçersizliğinin ileri sürülebilmesinin söz konusu 18.9.2010 tarihine kadarki dönem açısından mümkün olmadığı görülmektedir.

140 Güney Petrol tarafından şikayet dilekçesinde belirtilen bir diğer husus ise, taraflar arasındaki bayilik sözleşmelerinin geçersizliğine ilişkin konunun özel hukuk hükümleri çerçevesinde değerlendirilemeyeceği, 4054 sayılı Kanun'a aykırılık konusunda değerlendirmenin Rekabet Kurulu tarafından yapılması gerektiği, bu konuda adli mahkemelerin yeterli uzmanlık ve tecrübeden yoksun olduğu ve Rekabet Kurulu'nun bu konuda alacağı kararın taraflar arasında adli mahkemelerde açılacak davaları doğrudan etkileyeceğidir. Ayrıca taraflar arasında imzalanan bayilik sözleşmesi ile intifa sözleşmesinin ve bayiden alınan taahhütnamelerin birbirini tamamladığı zira burada yer alan hükümlerin bir arada olmaması halinde bayilik sözleşmesinin tesis edilmeyeceği belirtilmektedir.

150 Bu konuda Kurul'un 2.10.2003 tarih ve 03-64/770-356 sayılı Cabbaroğlu-Shell kararında ayrıntılı açıklamalar şu şekilde yer almaktadır:

“J.5.2. Kira Sözleşmesine İlişkin Değerlendirme

160 Akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsuru uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturmaktadır. Özellikle başvuru konusu açısından rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tesbitin sözleşmenin süresine bağlı olması, işletme ve kira sözleşmesinin arasındaki bağlantının ortaya konulmasını gerektirmiştir.

170 Shell öncelikle araziye sahibi olan bayiden kiralamakta, daha sonra aynı bayiye istasyonun işletmesini vermektedir. Gerek işletme sözleşmesinin, gerekse kira sözleşmesinin anılan bazı maddeleri, bu iki sözleşme arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Kira sözleşmesinin arazinin rayiç değeri üzerinden mi, yoksa sembolik bir bedel üzerinden mi yapıldığı hususu, kira sözleşmesinin, Shell ile bayisi arasındaki işletme sözleşmesinin süresini belirlediğinin bir delili olarak değerlendirilebilir. Cabbaroğlu ile yapılan kira sözleşmesinde yıllık kira bedeli 60.000 TL olarak görülmektedir. Bu rakamın sembolik olduğu ve tarafların asıl amacının kira sözleşmesi akdetmek olmadığı, kira sözleşmesinin bir anlamda işletme sözleşmesinin süresini belirleme amacı taşıdığı anlaşılmaktadır. Ancak Shell'in değişik istasyonlar için farklı zamanlarda farklı koşullarda anlaşmalar yapmış olabileceği dikkate alındığında, bu konuda bir genelleme yapılması doğru olmayacaktır.

180 Bu çerçevede, rekabet hukuku açısından sözleşme sürelerinin tespiti haricinde, işletme sözleşmesinin geçersizliği, edinilmiş hakların nasıl geri verileceği veya kira/intifa hakkı ya da ariyet sözleşmeleri gibi taraflar arasındaki diğer anlaşmaların ne ölçüde işletme sözleşmesinin esaslı bir parçası olduğu ve ne şekilde etkileneceğine ilişkin hususların özel hukuk hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. “

190 Görüldüğü üzere bu kararında Kurul, rekabet hukuku açısından işleticilik sözleşmesi ve bu sözleşmede yer alan rekabet etmeme yükümlülüğünün süresine ilişkin tespitler yapmakta, bu tespitlerin sonucunda taraflar arasındaki kira/intifa hakkına ilişkin hususları ise özel hukuk alanına bırakmaktadır. Nitekim bu karardan sonraki süreçte yine benzer bir olayda Aypet Oto Bakım ve Petrol San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılan başvuruya ilişkin olarak alınan 26.1.2006 tarih ve 06-04/56-14 sayılı Rekabet Kurulu kararına karşı Danıştay'a açılan 2006/1287 Esas, 2007/145 Karar sayısına kayıtlı davada Danıştay'ın vermiş olduğu kararın da, yukarıda yer verilen Kurul görüşüyle aynı yönde olduğu görülmektedir.

I.2.2. Şikayete İlişkin Değerlendirme

200 Gerek Güney Petrol'ün Kurum kayıtlarına intikal eden şikayetinden gerekse aynı konuda mahkemeler tarafından gönderilen müzekkerelerden, şikayet edilen hususların başında uzun süreli intifa hakkı tesis edilerek bir anlamda rekabet yasaklarının süresinin de uzun tutuluyor olması gelmektedir. Bu noktada, yukarıdaki paragraflarda yer verilen genel bilgilere yeniden dönülecek olursa, taraflar arasındaki bayilik/işleticilik sözleşmesinin süresi uzun süreli olsa dahi, taraflar arasındaki bayilik sözleşmesinde yer alan rekabet yasağının ve dolaylı olarak bayilik sözleşmesinin, 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ bakımından 18.9.2010 yılına kadar muafiyet kapsamında olduğu ve geçerliliğini koruduğu görülmektedir. Dolayısıyla, intifa senedi bakımından da 18.9.2010 tarihine kadar bir sorun bulunmadığı söylenebilir. Başka bir ifadeyle, 'rekabet etmeme yükümlülüğü' bakımından bayilik sözleşmesine (ve buna bağlı olarak intifa hakkının süresine) ilişkin 18.9.2010 tarihine kadar rekabet hukukundan kaynaklanan bir ihlalden (ve dolayısıyla geçersizlikten) bahsetmek yersiz olacaktır.

210 Bütün bu değerlendirmeler ışığında; Şikayet konusu kapsamında, geęmiŐe dönük ve mevcut durum bakımından 4054 sayılı Kanun ve ilgili Teblięler çeręevesinde bir ihlalin bulunmadığı görülmektedir. Bu noktada PO, AYGAZ ve bayiler arasında yapılan çeŐitli sözleŐmelerden kaynaklanan taraflar arasındaki anlaŐmazlıkların çözümünde rekabet hukukunun gerekçe olarak gösterileceği bir hususun olmadığı değerlendirilmektedir.

J. SONUÇ

220 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Şikayet konusu ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun çeręevesinde naraŐtırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına, Şikayetin reddine OYBİRLİğİ ile karar verilmiştir.